

Povolilni razpleti

Letošnje upravne volitve so že davno za nami in marsikje so že izvolili nove uprave. Tako tudi v raznih slovenskih občinah na Tržaškem in Goriškem, pa tudi v Beneški Sloveniji. Težje je z nekaterimi večjimi občinami (kot n.p.r. Dolina in Devin-Nabrežina) ali pa z glavnimi mesti pokrajin naše dežele. Tu je za Slovence predvsem pomembna Gorica, kjer je slovensko predstavništvo sedaj prenovljeno, prav tako tudi njegov strankarski obraz. Slovenska skupnost je ohranila dve svetovalski mesti, socialisti so izgubili edinega slovenskega predstavnika, komunisti pa so pridobili dva slovenska svetovalca (v zadnji mandatni dobi niso imeli nobenega). Podobna je torej nova, s tem pa tudi problemi, ki tu nastajajo in se javljajo.

V teh vrsticah naj se nekoliko zaustavimo ob novih nalogah slovenske stranke in njene aktivne prisotnosti v svetih in tudi kasneje v odborih, če bodo za to dani ustrezní pogoji. Naloge in pričakovanja slovenske stranke, se razume, niso v resnici nikoli nove ali stare; gre predvsem za osnovne zahteve slovenske narodne skupnosti in za to, koliko in kako naj bo vse to odmevno v izvoljenih forumih. Slovenska skupnost prav gotovo od vedno postavlja na prvo mesto te načelne točke svojega programa — posebej še, ko gre za vstop v razne večine z drugimi strankami. In prav gotovo bo tudi v sedanjih razmerah vse to postavila kot osnovno vprašanje za bodoči politični okvir.

Kot vedno pa se tudi sedaj postavlja neke vrste dualizem pri politični izbiri stranke. Gre namreč za dve dejansko različni poti, po katerih bo morala tudi sedaj hoditi Ssk: po eni strani je izbira večine, po drugi pa opozicije. In s tem tudi različna politična strategija in taktika, čeprav v jedru vsekakor ostaja temeljna zvestoba strankinim idealom in vodilom.

Že dosedaj smo bili kot samostojna slovenska stranka nekako »obsojeni« na tak dualizem. V določenih izvoljenih telesih kot del večine (dežela), čeprav brez neposrednega sodelovanja v deželni vladi. Nato spet v različnih položajih v obeh pokrajinskih svetih (Trst in Gorica), prej v obeh v večini in s sodelovanjem v odborih, nato pa v enem (tržaškem) prestop v opozicijo. Podobno v obeh velikih občinah, kjer pa smo sedaj prav tako v eni (Trst) v opoziciji, v goriški pa kot del petstrankarske večine. Imeli smo zadnji mandat le enega župana (Devin-Nabrežina), sedaj že drugi partnerji krepko postavljajo svoje kandidate. V občinah z večinskim

dalje na 2. strani ■

Rezultati referendumov v Furlaniji-Julijski krajini

Za nami so rezultati referendumov o omejitvi lova in proti uporabi pesticidov v kmetijstvu, ki so bili v nedeljo, 3., in ponedeljek, 4. t.m. po vsej državi. Tokrat se je prvič zgodilo, da se ljudskih glasovanj ni udeležilo zadostno število (polovica) volilnih upravičencev in so torej propadla. Razvnela se je polemika med pobudniki, ki strankam in javnim občilom očitajo malomarnost in brezbriznost, nekateri politiki pa so že predlagali, naj bi prišlo tudi do reforme predpisov, ki urejajo referendume.

V deželi Furlaniji-Julijski krajini je bil odziv sorazmerno visok, saj se je ljudskih glasovanj udeležilo nekaj nad 52 odstotkov upravičencev. Točneje je za referendum o omejitvi lova v deželi volilo 52,4 volilcev; od teh je kar 91,5 volilo DA, se pravi, za to, da se odpravijo tisti zakoni, ki doslej urejajo lov, 8,5 odstotka volilcev pa se je izrazilo proti in torej za to, da sedanji zakoni ostanejo v veljavi.

Za referendum, ki je volilce vpraševal, če so za prepoved dostopa lovcev na zasebna zemljišča, je volilo 52,5% volilcev. Za DA je volilo 91,1, za NE pa 8,9% volilcev. Zadnji referendum je zadeval uporabo pesticidov. Svoj glas o tem vprašanju je oddalo 52,6% volilcev. Za DA je glasovalo 92,5%, za NE pa ostalih 7,5% volilcev.

Rezultati torej jasno kažejo, da so se ljudskih glasovanj udeležili predvsem tisti, ki so se strinjali s predlagatelji, se pravi s tem, naj se sedanji zakoni razveljavijo, da bi lahko zakonodajni organi poskrbeli za boljšo ureditev teh vprašanj.

Zanimivo je pogledati udeležbo po pokrajinah. Na Tržaškem je volilo 60,4 volilcev, na Goriškem 66 odstotkov, v videmski pokrajini je bilo okrog 45 odstotkov udeležencev, v pokrajini Pordenone pa 48 odstotkov.

Odziv na Tržaškem je bil naslednji: v tržaški občini je volilna udeležba presegla 60%, prav tako v Miljah. V dolinski občini je bila udeležba najvišja, saj je dosegla 66% volilcev. V repentabski občini je udeležba presegla 52% odstotkov, v zgorniški 65 odstotkov, v devinsko-nabrežinski

Dr. DULAR SPREJEL DELEGACIJO SLOVENSKE SKUPNOSTI

Republiški komite za informiranje v Ljubljani je izdal tiskovno sporočilo, v katerem javlja, da je dr. Janez Dular kot član slovenske vlade, ki je pristojen za Slovence po svetu in narodnosti v Sloveniji, 31. maja sprejel delegacijo Slovenske skupnosti iz Trsta in Gorice. V sporočilu je zapisano, da mu je delegacija predstavila svoje videnje sedanjega političnega dogajanja in razmer v Sloveniji in zamejstvu ter svoje predloge za nadaljnje urejanje stikov med matico in zamejstvom. Član izvršnega sveta dr. Janez Dular je kot poglobitveni izhodišči vladne politike v tej smeri poudaril pojem enotnega slovenskega kulturnega prostora in uravnoteženje razmerij do raznih političnih in nazorskih skupin med Slovenci po svetu.

V delegaciji Slovenske skupnosti so bili deželni tajnik Ivo Jevnikar, deželni predsednik in podpredsednik Marjan Terpin in Rafko Dolhar ter deželni svetovalci Bojan Brezigar.

pa je nekaj nad 59 odstotkov volilcev šlo na volišča.

V Doberdobi je glasovalo 64% volilcev, v Sovodnjah je udeležba presegla 63 odstotkov, v goriški občini je udeležba presegla 67 odstotkov in dosegla 68 odstotkov za vprašanje o rabi pesticidov, v Števerjanu pa je glasovalo le nekaj nad 44 odstotkov volilcev.

Odslej redna srečanja

S tiskovno konferenco v Beli hiši se je 3. t.m. končal vrhunski sestanek med predsednikoma obeh svetovnih velesil, Bushem in Gorbačovom. Na konferenci je bilo javljeno, da se bosta oba predsednika poslej srečevala redno, po možnosti vsako leto. Gorbačov je vrhunski sestanek označil kot nekaj izredno pomembnega in je povabil Busha, naj obiše Moskvo. Bush je povedal, da ostaja odprtih še nekaj pomembnih vprašanj, zlasti kar zadeva stališča do

bodoče zedinjene Nemčije in do njenega članstva v Atlantski zvezi. Vsekakor so po govori po oceni ameriškega predsednika potekali v ozračju velike iskrenosti.

Že pred tem sta oba predsednika podpisala vrsto dogovorov s področja razoroževanja in trgovinskega sodelovanja. Prvi konkretni sadovi so že tu: ameriška petrolejska družba Chevron je dobila koncesijo za črpanje surove nafte na območju enega

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 10. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Mali pevci«. Tretje radijsko glasbeno srečanje otrok naše dežele; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Ciril Kosmač: »Prazna ptičnica«. Dramatiziran roman; 14.30 V studiu z vami: Sergej Verč; 17.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 11. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Štirinajts mest, štirinajst sanj; 12.40 Dekliški zbor Erevan v Armeniji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Srečanje z novo pesmico«; 15.00 V Evropo in nazaj, manjšinski potopis; 16.00 Violinist Jernej Brence in pianist Hinko Haas; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.27 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 12. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Mešani zbor Sofia Kammerkör iz Stockholma; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Simfonične skladbe Pavla Mihelčiča; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.23 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 13. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Mešani zbor Het Lijsternestje iz Neerpelta v Belgiji; 12.50 Orkestralna glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Črno na belem«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Sopranistka Rieko Katsumata in pianistka Mojca Šiškočič v našem studiu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.23 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 14. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Bela pravljica in druga poglavja iz Zvezdnatih noči; 9.40 Sanje se nadaljujejo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Nič ni za človeka nemo-goče« — pomembni dogodki našega stoletja; 12.20 Prikljubljene melodije; 12.40 Mešani zbor Hodeiertz Abesbatza iz Tolose v Španiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Jugoslavija 1941-1945; 16.00 Revija deželnih zborov Corovivo; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.24 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 15. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 Cigani ne kradejo pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Protagonisti slovenske kinematografije; 12.40 Corale Polifonica di Sommariva Bosco; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Spoznavajmo svet!«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 V svetu starih glasbil; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.21 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 16. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Andrew Schenck, klarinetist Alojz Zupan; 11.45 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Modre dalje; 12.40 Dekliški zbor Cantairi Oga Atha Cliahi iz Dublina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro...« — Oddaja iz Benečije, Rezije in Kanalske doline; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vozlišča; 18.00 Emil Korytko: »Korespondenca z družino«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Arafat baje ni vedel ničesar

Vodja Fronte za osvoboditev Palestine Abu Abbas je izjavil, da predsednik Organizacije za osvoboditev Palestine Arafat ni bil seznanjen z napadom, ki ga je pripravil palestinski komandos proti izraelskemu ozemlju v sredo, 30. maja. Takrat so padli štirje palestinski gverilci, Izraelci pa so jih ujeli 12. Po podatkih iz Jeruzalema naj bi skupina načrtovala pokole na izraelski obali in napad na ameriško veleposlaništvo v Tel Avivu.

JUGOSLOVANSKI SINDIKATI

V Beogradu se je končal kongres jugoslovanskih zveznih sindikatov. Organizacija si je nadala novo ime »Zveza samostojnih sindikatov Jugoslavije« in v sklepnem dokumentu pravi, da bo odslej popolnoma neodvisna in da nanjo ne bodo več vplivale politične stranke in država. Za predsednika novih neodvisnih sindikatov je bil izvoljen Momo Čolanović. Novo sindikalno združenje želi sodelovati z vsemi silami, ki se zavzemajo za demokracijo, socializem, samoupravljanje in enakopravnost. Članice Zveze samostojnih sindikatov Jugoslavije bodo lahko vse sindikalne organizacije po državi, sindikat pa bo enoten, se pravi jugoslovanski.

Povolilni razpleti

■ nadaljevanje iz strani 1

sistemom (to se pravi v vseh ostalih slovenskih občinah dežele) pa smo kot slovenska stranka v opoziciji. To je le dosedanja slika. In potem?

Politična pogajanja med strankami še niso stekla. Vmes je veliko problemov, so bili referendum, je ... Mundial. Verjetno bo vsaj za glavne velike uprave vse skupaj šlo na jesen — če sem prištejemo še polne pasje dni in kaj podobnega. Prav gotovo bodo medtem tudi slovenski politični dejavniki pregledali nastalo situacijo in se opredelili za odgovoren in v danem trenutku sprejemljiv odgovor. Politično stališče mora biti kar se da jasno in razločno, stvarno in načelno sprejemljivo, tudi če po potrebi lahko elastično. Nikakor pa ne oportunistično!

a. b.

Abu Abbas je dejal, da je to le začetek. Palestinci, je pristavil, načrtujejo nove gverilske operacije v podporo Intifadi. Izraelci pa zakrivajo svoje izsledke, ker se bojijo za turistično sezono.

Nedavni napad je povzročil ostre reakcije tudi v Združenih državah. Ameriško zunanje ministrstvo je zagrozilo s prekinitvijo dialoga z Arafatom, če ta ne bo obsodil gverilske akcije. Arafat se je sicer ogradil od akcije, vendar je ni izrecno obsodil. Zavrnil je tudi predloge, naj bi Abuja Abbasa izključili iz Organizacije za osvoboditev Palestine. Izraelsko zunanje ministrstvo je obtožilo Arafata, da je soodgovoren za napad, poveljnik vojaške protiobovečevalne službe pa je izrazil dvom, da bi bil napad odobril res Arafat.

—o—

STAVKA ZARADI ČERNOBILA

V beloruskem mestu Gomel so za 15. junij napovedali splošno stavko, če oblasti ne bodo sprejele vrste ukrepov v korist prebivalstva, ki ga je prizadela nesreča v jedrski elektrarni v Černobilu 26. aprila 1986. Mesto Gomel je na prizadetem področju. Stavkovni odbor zahteva popolno zaprtje jedrske elektrarne, proglasitev obširne področja za kraj hude nesreče, prepoved kmetijskih dejavnosti, večje nadzorstvo in prepoved izvažanja domačih pridelkov v druge kraje. Že pred dnevi je sovjetska vlada na zahtevo Ukrajine napovedala ustanovitev posebne komisije, ki naj pripravi zaprtje jedrske centrale.

HRVAŠKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

V Zagrebu je imela ustanovni kongres Zveza socialistov Hrvatske. Gre za novo stranko, ki je nastala iz dosedanje Socialistične zveze delovnega ljudstva, podobno kot se je bilo to zgodilo že v Sloveniji. V programu je rečeno, da se bo ta nova politična sila zavzemala za pravice delavcev, za mir in za socialno pravičnost. Opirala se bo na izkustva evrosocializma in evropske levece ter bo odprta za sodelovanje s sorodnimi strankami v Jugoslaviji in po svetu. Ustanovnega kongresa te nove hrvaške stranke so se udeležili tudi predstavniki socialističnih strank iz Francije, Italije, Zahodne Nemčije in še drugih držav.

—o—

Odslej redna srečanja

■ nadaljevanje s 1. strani

največjih sovjetskih ležišč, odkritih v zadnjih letih.

Na tiskovni konferenci pa je prišlo v javnost še nekaj zanimivih pobud in napovedi. Tako je Gorbačov dejal, da utegne zaustaviti izseljevanje Judov, če se bodo ti še dalje naseljevali na zasedenih palestinskih ozemljih. Amerikanci in Sovjeti so se dogovorili, da bodo skupno pomagali Etiopiji, kjer vlada huda lakota: Amerikanci bodo prispevali živež, Sovjeti pa ga bodo prevažali s letali. Zanimiva je tudi napoved, da utegne Gorbačov v doglednem času obiskati Japonsko. To je del nove sovjetske politike do Daljnega vzhoda: spom-

nimo se samo, da bo Moskva v kratkem vzpostavila redne diplomatske zveze z Južno Korejo, z njenim predsednikom Rohom pa se je Gorbačov sestal v San Franciscu, kjer se je po vrhunskih pogovorih nadaljeval obisk sovjetskega predsednika v Združenih državah.

V Varnostnem svetu Združenih narodov so Amerikanci z vetom blokirali zahtevo arabskih držav, naj bi na zasedena palestinska ozemlja prišla skupina mednarodnih opazovalcev. Palestinska osvobodilna organizacija je medtem zanikala, da bi imela kaj zveze z nedavnim poskusom terorističnega napada na izraelsko ozemlje.

Deset let manj...

Nedeljsko popoldne so po ljubljanskem radiu predvajali duhovito radijsko igro kitajskega avtorja. V njej gre za zanimivo in posrečeno (čeprav seveda fantapolitično) zgodbo. Kitajska vlada je izdala poseben zakon, ki vsakemu državljanu odvzame deset let in ga s tem uradno pomladi. To pa v glavnem za to, da s tem popravi škodo, ki jo je Kitajcem prizadejala »kulturna revolucija«. Zanimive so najprej psihološke reakcije ljudi na ta zakonski ukrep. Še posebej — žensk. Postanejo v hipu deset let mlajše, zato se temu primerno vedejo, oblačijo, zadržijo v družbi itd. Morda ni prav enako za moške. Po prvem navdušenju se že pojavijo senčne strani zakona. Mož, ki bi moral bržkone postati direktor podjetja, se v hipu prestraši in nelagodno mu je, da verjetno do tega zaradi nove »pomladitve« ne bo (še) prišlo. Morda pa sploh ne bo prišlo ... Pa čeprav

so v njegovem okolju že vsi vedeli in govorili, da bo v kratkem — direktor! Socialna lestvica in napredovanje v karieri sta torej po tem pomladitvenem zakonu zašla v slepo ulico ...!

Lepa in zgovorna zgodba, ki lahko nudi povod za aktualna razmišljanja tudi v našem času oziroma prostoru. Kitajci so vedno sloveli kot modrijani, zato jim to nudi še toliko bolj utemeljeno podlago (seveda so tudi tragične izjeme, kot lanski Tienanmen!). Kaj, recimo, lahko izluščimo iz te navidezno nenavadne zgodbe? Ima to kako realno podlago za naše slovenske razmere?

Mislím da. Sami smo iz dneva v dan priče radikalnim spremembam in novotarijam zlasti v republiki Sloveniji. Od monolitnega enopartijskega sistema smo sedaj prešli dokaj mirno v demokratično pluralistično družbo. Ostalo pa je nedvomno še veliko, morda preveliko bremen, težav, potlačenj, ki so pač naravna dediščina preteklosti, revolucije in povojnega obračunavanja. Ljudje sami so v tem procesu marsikaj žrtvovali in izgubili, predvsem osebno svobodo in marsikdaj tudi kaj hujšega. Kako se bo vse to danes povrnilo? Kako bomo lahko izbrisali tesnobo in trpko usodo mnogih desetletij pasivnosti in resignacije?

Morda bi lahko — hudomušno, a ne preveč — nasvetovali novi slovenski vladi, da po zgledu kitajskega pisatelja z zakonom odvzame (ali pa prišteje) vsem slovenskim državljanom deset let za vse tisto, kar so med prejšnjim obdobjem izgubili oziroma niso mogli uresničiti in ustvariti. Bila bi verjetno lepa in vzpodbudna nagrada za izgubljeno preteklost, obenem pa tudi stimulacija k novi ustvarjalnosti, ki jo danes naš narod še kako potrebuje!

a. b.

Zagate našega jezika

REFERENDUM »OKROG LOVA« ALI »O LOVU«?

Pred nedavnim smo se še učili, da so prislovi besede, ki določajo potek glagolskega dejanja oziroma da dopolnjujejo povedek glede na čas, kraj, način, vzrok in mero ali da dajejo besedam v stavku poseben poudarek; predlogi pa da so tiste besede, ki določajo, v katerem sklonu mora stati samostalni. V naših časnikih pa večkrat berem takele stavke:

Razprava (v mislih ima referendum) je ponovno pogrela stare dileme okrog lova. Pisec se pri tem poročilu ni dovolj potrudil, da bi se vprašal, o čem je ljudsko glasovanje pogrelo staro vprašanje! Odgovor je zelo enostaven: o lovu. Okrog pomeni naokrog, okoli: Hodil je okrog. Majolika se vrsti okrog (v pomenu: kroži od rok do rok). Okrog in okrog je čudovit razgled. Še kak napačen, dvoumen zglede: Pogovarjala sta se okrog lepega gradu. Ta stavek se da razumeti na dva načina, in sicer: da sta hodila okoli gradu in se pogovarjala o gradu (in ne okrog gradu). Lepše bi izrazili misel: in se pogovarjala o njem, da ne ponavljamo istih besed. Razumeli pa bi lahko tudi drugače: Sprehajala sta se okrog gradu in se pogovarjala o sedanjem dogajanju v svetu. Beseda okrog izraža lahko tudi približnost: Včeraj smo imeli okrog 25 stopinj pod ničlo. Okrog šestdeset jih ima. Pridem okrog enajstih. Če le malo pomislimo, vidimo, da je raba besede okrog preprosta in jasna.

R. Petaros

—o—

Obračun hudega potresa v Peruju je mnogo težji od prvotnih podatkov. Zdi se, da je kakih 200 ljudi izgubilo življenje. Medtem se ponavljajo sicer čedalje šibkejši sunki v Vzhodni Evropi, kjer je prejšnji teden zaradi močnega potresa izgubilo življenje 12 ljudi. Brez hujših posledic pa je bil potres, ki so ga pred dnevi zabeležili na območju Tokia.

COSSUTTA NE IZKLJUČUJE RAZKOLA

Član osrednjega vodstva italijanske komunistične partije, senator Armando Cossutta, v intervjuju za neki razširjeni italijanski tednik ne izključuje možnosti razkola v italijanski komunistični partiji. Senator Cossutta, ki vodi eno manjšinskih struj v partiji, trdi, da bi politični položaj v Italiji postal silno nevaren, če bi ostala samo velika italijanska socialistična stranka brez vsakršne sile na levi. Če ni nasprotujočih si političnih sil, poudarja Cossutta, tudi ni prave demokracije. Cossutta očita partijskemu tajniku Occhetto, da stalno spreminja svoja stališča, medtem ko o možnosti razkola govorijo prav ljudje, ki pripadajo sedanji večini v stranki.

UMRL JE IGRALEC HARRISON

V Veliki Britaniji je v starosti 82 let umrl gledališki in filmski igralec Rex Harrison. Nastopati je začel na gledaliških odrih že s 16. letom, dejaven pa je bil čisto do konca življenja. Pred tremi meseci je še nastopal v New Yorku, pred dvema letoma pa je zadnjič igral v nekem londonskem gledališču. Lani mu je britanska kraljica Elizabeta II. podelila viteški naslov.

Največji uspeh je kot filmski igralec dosegel leta 1964, ko je dobil Oskarjevo nagrado za nastop v filmski glasbeni komediji »My fair lady«. Takrat je odigral vlogo profesorja Higginsa, ki ljubeznivo uvaja v družabno življenje prodajalko cvetja, igralko Audrey Hepburn. Nastopal je še v številnih drugih znanih filmih, najraje ob izkazovanju angleškega humora.

STERIJINO POZORJE

V Novem Sadu se je 3. t.m. končal 35. gledališki festival Sterijino pozorje. Med nagrajenci za igralske dosežke sta tudi Milena Zupančič in Janez Škof. Nagrado za najboljšo dramsko besedilo so prisodili Dušanu Jovanoviču.

Umrl je Ivan Seljak - Čopič

Zdaj umirajo slovenski umetniki, ki so bili še včeraj mladeniči, tako se vsaj zdi podpisane mu, njihovega sodobnika. Slikarja Ivana Seljaka Čopiča sem spoznal pred mnogimi leti v Parizu, kamor se je prišel izpopolnjevati po študiju na ljubljanski akademiji in po specializaciji pri profesorju Kosu.

Čeprav je Čopič po letih in po svoji biografiji sodil med tako imenovane slikarje revolucije, se nikoli ni mogel navdušiti za uradni estetski nazor, za socialistični realizem. V njem je bilo preveč trme in razkošnega talenta, da bi se pustil ujeti v ukazane meje in miselne vzorce. Čopiča ne moremo uvrstiti med moderniste, ker je bil preveč navezan na človeka in na življenje, ki ga je spoznaval na slehernem koraku. Za Čopiča je bila značilna trda risba, svojstven odnos do narave in človeka, ki ga je oblikoval v nešteti svojih delih.

V slovenski likovni umetnosti pa bo Čopič ostal zapisan kot eden najboljših mojstrov monumentalnega stenskega sli-

karstva. Med tovrstna dela šteje imeniten mozaik »Bitka na Krškem polju«, ki pokriva domala celo steno kostanjeviške nove šole.

Podpisane mu pa so bolj vseh lirični Čopičevi akvareli, ki so po eni plati prava barvna paša za oči, po drugi pa polni poetičnega vzdušja.

Omeniti velja še Čopičev delež na področju knjižnih ilustracij, zlasti je bil uspešen kot mladinski ilustrator. Njegova risba je bila navzlic ekspresionistični agresivnosti vseskozi prepoznavna in blizu otroškemu svetu.

Vrste slovenskih slikarjev se v zadnjem času neusmiljeno redčijo. V enem samem letu so umrli trije umetniki srednje generacije: Ivan Šubic, Peter Adamič in zdaj še Ivan Seljak-Čopič. Smrt jih je ustavila sredi zrelega umetniškega ustvarjanja, ki sicer ni doživelo končne zaokrožitve, zato pa je navzlic nedokončanosti vendarle obogatilo zakladnico slovenske likovne umetnosti.

Žarko Petan

Izreden pevski večer v Slivnem

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti in devinsko-nabrežinski župan Bojan Brezigar se je prejšnji teden sestal v Devinu s predsednikom Slovenske kulturne akcije v Argentini Andrejem Rotom in književnikom Pavlom Fajdigo, ki sta se bila udeležila 23. mednarodnega srečanja pisateljev na Bledu. Poslanec Brezigar se je z gostoma iz Buenos Airesa pogovarjal predvsem o slovenskem svetovnem kongresu in o prisotnosti predstavnikov Slovencev iz Argentine. V ta namen bo Brezigar kot predsednik pripravljalnega odbora za kongres morda v kratkem obiskal Buenos Aires.

Za župana na Repentabru je bil potrjen dr. Pavel Colja, član PSI in nosilec koalicijske kandidatne liste KPI-PSI. Ta je zmagala na zadnjih volitvah in ima 12 od 15 svetovalcev v občinskem svetu. V opoziciji so trije svetovalci Ssk. Dr. Colja je župan od leta 1975.

PEDAGOGI GLASBENE MATICE PROTESTIRAJO

Te dni so imeli sindikalni sestanek pedagogi Glasbene matice. V tiskovnem sporočilu pravijo, da so razpravljali o nagrajevanju nadurnega korepetiranja in sodelovanja pri javnih nastopih. Izboljšave, ki jih je ponudilo vodstvo Glasbene matice, so ocenili za miloščino in zato napovedali, da bodo na sedanjih javnih nastopih in akademijah opravljali nadure zastoj, da bi gojencev ne prikrajšali za dragoceno izkušnjo in kronanje naporov ob koncu šolskega leta ter ne prizadeli ugleda šole Glasbene matice. Vodstvo pa so povabili, naj prihranjeni znesek pokloni Skladu Mitja Čuk.

V sindikalnem sporočilu pedagogov Glasbene matice je še podatek, da so se njihovi prejemki pred desetimi leti lahko skorajda merili s prejemki kolegov na državnih konservatorijih. Danes za njimi zaostajajo za 600 do 700 tisoč lir mesečno in ne dosegajo prejemkov profesorjev na nižjih srednjih šolah.

V Slivnem, na krasnem borjaču pri Terčonovih, je bil v petek, 1. junija, izreden doživet pevski večer. Čudovito okolje, mil večer, številna družba prijateljev, vse to je prispevalo, da sta nastopajoča Dekliški zbor Devin, ki ga vodi Herman Antonič, in moški zbor Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja, poustvarila toplo, mestoma veselo in razigrano, včasih melanholično-zasajano vzdušje.

Zbora sta v Slivnem priredila svoj zaključni koncert, čeprav še oba čaka vrsta pobud in organizacijskih naporov. Med drugim so napovedali pevsko revijo, ki bo 6. julija na grajskem dvorišču v Devinu in pri kateri bodo sodelovali trije zbori poleg organizatorjev. Fantje izpod Grmade pa so dan prej že nastopili z Marijinimi pesmimi na Opčinah, v nedeljo, 3. t. m., so se udeležili krožnega proslavljanja dnevo skladatelja Fleišmana v Dolskem, graščini pri Dolu in Beričevem pri Ljubljani. V vseh teh omenjenih krajih so s petjem sodelovali pri oblikovanju sporeda.

Vsekakor naj se vrnemo k slivenskemu večeru. Po uvodnem pozdravu Gregorja Pertota, ki je tudi povezoval ves večer, je o delovanju in ciljih dekliškega zbora spregovorila predsednica dr. Vida Legiša Ušaj. Devinska dekleta so nato ubrano in doživeto zapela osem pesmi raznih avtorjev, med njimi naj omenimo Maličevo »Zdravljico«, »Čričke« Ignacija Ote in »Burjo« Danila Bučarja, s katero so zaključile svoj nastop.

Sledil je nastop moškega zbora. Tajnik Marko Tavčar je podal kratek obračun in spregovoril o pomenu zborovskega petja za osebno rast posameznikov in narodnoobrambno vlogo, ki jo zbora imata pri nas.

Tudi Fantje izpod Grmade so pod vodstvom Iva Kralja zapeli osem pesmi. Po dveh priredbah ljudskih pesmi je med občinstvom vžgala Kernjakova »Katrica«, katere solo vlogo je zapel Adrijan Pahor. Prav tako je sproščeno in sveže učinkovala Krekova priredba ljudske »Marko skače«, na koncu pa Maškova »Mlatiči«.

Zbora sta v pozdrav v mešani zasedbi zapela še »Zdravljico«.

Sledila je družabnost z bogato zalogo nemi mizami. Slivenci so se res imenitno izkazali, še posebej pa gostitelji, Terčonovi, ki so zelo gostoljubno sprejeli na svojem dvorišču ne le pevce, ampak tudi vse številne ostale obiskovalce. Večer se je tako ob petju in zvokih harmonike zavlekel še pozno v noč.

SLOVESEN ZAKLJUČEK ŠMARNIC NA OPČINAH

Openski cerkveni pevski zbor Sveti Jernej je tudi letos poskrbel za slovesen zaključek šmarnic. Dne 31. 5. je namreč v polni openski cerkvi priredil koncert Marijinih pesmi. Pevski del sporeda so oblikovali Dekliški pevski zbor »Vesela pomlad«, ki ga vodi Franc Pohajač, moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade« iz Devina, ki ga vodi Ivo Kralj, in mešani pevski zbor Sveti Jernej, ki je pel pod vodstvom Janka Bana. Vsi trije zbori so zapeli po pet pesmi in dejansko pokazali, da skladatelji tudi v sedanjem času segajo po pesmih, ki so bile napisane v čast Božje matere. Openski mešani zbor je v počastitev 85-letnice skladatelja Ubalda Vrabca zapel tudi tri njegove priredbe primorskih Marijinih ljudskih pesmi, med katerimi je bila še posebej doživetva romarska pesem, ki so jo verniki peli, ko so z ladjicami pluli k Mariji na Barbano.

Večer je oplemenitilo duhovno romanje po Marijinih božjih poteh od Strunjanca do Višarij. Pesnica Ljubka Šorli je z izbranimi besedami poudarila verski in narodni pomen, ki so ga te Marijine božje poti imele v zgodovini Slovencev na Primorskem. Njene besede so lepo ponazarjale diapozitivi posameznih božjepotnih cerkva, ki jih je pripravil Zvonko Vidau.

V nekaterih tržaških italijanskih krogih se v zadnjem času veliko govori o ustanovitvi novega italijanskega dnevnika v Trstu. Glavni pobudnik je baje odgovorni urednik tednika Meridiano in zasebne televizijske postaje Telequattro Franco Paticchio.

»Srečanje v moji deželi«

V Gregorčičevi dvorani v Trstu je bila 31.5. na pobudo Slovenske prosvete, Zveze slovenskih kulturnih društev in prireditelne odbora predstavitev letošnjega »Srečanja v moji deželi«, ki bo od 24. junija do 7. julija v Dolenjskih toplicah. Gre za tradicionalno prireditev, ki se je rodila pred leti kot izseljenski piknik in se je že lani preimenovala. Ohranja sicer družabni značaj, a daje tudi možnost za poglobljeno spoznavanje domovinske in izseljenske stvarnosti.

Kot je podčrtala tajnica odbora Helena Drnovšek, bo letos srečanje zadobilo še večjo razsežnost. Nudilo bo priložnost za poglobljeno soočanje z dosedanja politiko do Slovencev, ki so se izselili.

Poleg nastopov raznih skupin so na sporedu še kulturne prireditve, poslovna konferenca, literarni večer slovenskih pisateljev, pesnikov in mislecev iz zamejstva in slovenske svetovne diaspore. Pomen tega večera je orisal Tine Kunter, ki je poudaril, da so prav slovenski pisatelji dali pobudo za slovensko pomlad. Na sporedu so še likovne razstave. Pomemben bo tudi znanstveni simpozij na temo »Načini in perspektive delovanja Slovencev doma in po svetu«, ki ga prireja Znanstveni inštitut Filozofske fakultete v Ljubljani. Osrednja in sklepna prireditev bo v Dolenjskih toplicah 7. julija. Tega dne bo tudi daroval mašo slovenski metropolit msgr. Alojzij Šuštar.

Skrb za Jadransko morje

Jadransko morje: skupno imetje za katerega moramo vsi skrbeti, je naslov mednarodnega zasedanja, ki je bilo te dni na sedežu Tržaškega pomorskega kluba Sirena v Barkovljah. Zasedanje je priredil Tržaški pomorski klub v sodelovanju z Zvezo za okolje, Mednarodnim skladom za naravo WWF in Jadralskega kluba Mornar iz Pule ob Šesti regati Trst - Brioni. Gre za pomembno pobudo, ki združuje naravovarstvenike in ljubitelje morskih športov v zavzetosti za zaščito Jadrana. Na zasedanju so proučili stanje Jadrana na osnovi izkušenj znanstvenikov ter opravili pregled srednje in dolgoročnih načrtov v okviru Furlanije - Julijske krajine in delovne skupnosti Alpe-Jadran. Na zasedanju so sodelovali deželni odborniki za okolje Angeli, deželni odbornik za načrtovanje in mednarodne stike Carbone, raziskovalec na biološki fakulteti v Trstu Honsell, Alenka Malej z biološke postaje v Portorožu, biolog na oceanografski ladji Montanari, Nenad Smodlaka s Centra za raziskovanje morja v Rovinju in Michael Stanchowitsch iz Zoološkega inštituta na dunajski univerzi.

—o—

Praznik republike

Državni poglavar je v nedeljo, 3. t.m., v Rimu počastil dan republike. Ob koncu svojega govora se je Cossiga zavzel, da bi praznik, ki so ga svojčas prenesli na nedeljo, spet proslavljali drugega junija, to je na dan, ko je italijansko ljudstvo prosto izbralo republikansko državno ureditev.

Letošnja proslava je potekala brez velikega blišča, vendar je pri njej sodelovala tudi akrobatska skupina vojnega letalstva na letalih NB 336 italijanske izdelave. Predsednik republike je svoj govor postavil v opogumljajoči okvir novega mednarodnega prizorišča in novega pomirjenja, ki ga je v meddržavne odnose prinesel razvoj v Vzhodni Evropi. Podobne misli je izrazil tudi obrambni minister Mino Martinazzoli, ki je poudaril, da si Italija že od nekdanj prizadeva za poglobljanje mirovnega procesa.

UKREPI ZOPER »PRANJE« DENARJA

Na zadnji seji je vlada odobrila pet zakonskih osnutkov in en predsedniški odlok. Odobrila je med drugim zakonski osnutek, ki zadeva ukrepe zoper »pranje« umazanega denarja, se pravi tistega denarja, ki ga zločinci pridobivajo ali s trgovanjem z mamili ali z drugo zločinsko dejavnostjo. Podpredsednik vlade Martelli je izjavil, da bo vlada v kratkem proučila razloge, zaradi katerih je odstopil izredni komisar uprave državnih železnic Mario Schimberni. Podtajnik v predsedstvu vlade Cristofori pa je pojasnil, da je vlada le okvirno uredila urnike nočnih lokalov in nočnih zabavišč ter diskotek. Vprašanje urnika teh lokalov morajo namreč urediti posamezne deželne uprave.

Mirenski pevci v Milanu

V Milanu, glavnem mestu Lombardije, se tamkajšnji Slovenci že vrsto let enkrat mesečno zbirajo k svoji maši, v zadnjem času v cerkvi Corpus Domini. Za to bogoslužje redno in požrtvovalno skrbi msgr. Oskar Simčič iz Gorice, ki s seboj včasih popelje kakšen pevski zbor ali podobno kulturno skupino, da s tem popestri vsakomesečno srečanje naših rojakov. Le-ti se po končani maši še kratko zadržijo v dvorani ob cerkvi, da se skupaj pogovorijo ali zapojejo ob skromni zakuski.

Po takem zaporedju je pred nedavnim, v nedeljo, 20. maja, potekalo tudi gostovanje mešanega cerkvenega pevskega zbora iz Mirna. Pevci so skupaj z msgr. Simčičem zgodaj zjutraj odpotovali s štandriškega bloka in se že kmalu privadili vožnji kljub kratkotrajni krizi zaradi skrajšane spanja. Že med potjo je msgr. Simčič opozoril na nekatere znamenitosti v Milanu, ki so bile v načrtu za obisk, še posebej obširno pa se je zaustavil pri predhodni razlagi nastanka, stavbne zgodovine in simboličnega pomena slavne milanske katedrale. Dolga vožnja po udobni avtocesti je še kar znosno minila, tako da so pevci okrog enajstih dopoldne že prispeli v lombardijsko prestolnico. Najprej je bil na vrsti ogled starodavne cerkve S. Ambrogio, nato pa cerkve S. Maria delle Grazie, ob kateri stoji nekdanji samostanski refektorij s sliko Leonarda da Vincija »Zadnja večerja«. V prvih popoldanskih urah so si Mirenci lahko temeljito ogledali milanski Duomo in v njem tudi zapeli eno majniško pesem.

Maša v cerkvi Corpus Domini se je pričela ob štirih popoldne, med njo pa so pevci iz Mirna izvajali slovensko peto mašo v čast sv. Cirilu in Metodu Matija Tomca ter nekatere majniške in velikonočne pesmi. Ob koncu bogoslužja je predstavnik zbora na kratko predstavil milanskim Slovincem mirensko župnijo. Sledilo je družabno srečanje v bližnji samostanski dvorani, kjer je zadonela slovenska narodna pesem, udeleženci pa so lahko pokramljali ob kozarcu vina in zakuski. Mirenski pevci so se kar težko ločili od naših rojakov

v Milanu, saj je med njimi mnogo Vipavcev, pa tudi Kraševcev in Tolmincev, ki tudi v tem velikem italijanskem mestu še niso pozabili svojih rodni krajev. Povratek domov je bil naporen, vendar nekoliko lažji ob misli, da so opravili pomembno versko pričevanje in narodno poslanstvo.

—o—

ROMARSKI DOM NA VIŠARJAH

Na Svetih Višarjah bo v kratkem stal obnovljeni romarski dom. Gre za pobudo skupine Slovencev iz zamejstva, zdomstva in domovine, ki so na Svetih Višarjah odkupili staro hišo in jo nameravajo preurediti. Pobuda je vsekakor zanimiva, saj bi ta postojanka pomenila pomembno pridobitev za slovensko skupnost v Kanalski dolini, istočasno pa bi to bila prava postojanka na tej znani romarski gori. Pobudniki, med katerimi naj omenimo zdomskega duhovnika Vinka Žaklja, pa se zaenkrat srečujejo tudi s finančnimi problemi, saj morajo do konca leta izplačati dosedanjega lastnika. Gre za kakih 250 milijonov lir. Denarne prispevke lahko radodarni darovalci nakažejo na tekoči račun na goriški Kmečki banki št. 44490. Za vsa pojasnila pa je na razpolago profesor Kraner iz Gorice, telefon 530924.

ODPRLI BODO BOLNICO FRANJO

V nedeljo, 10 t.m., bodo ponovno odprli javnosti slovito bolnico Franjo pri Cerknem, ki jo je pred poldrugim letom skoraj zasul zemeljski usad. To pomembno zgodovinsko zanimivost so popolnoma obnovili, barake, ki so bile poškodovane, pa obnovili. Ob ponovnem odprtju za javnost napovedujejo tudi poseben praznik.

—o—

V Gorici bodo maturitetnim komisijam predsedovali: ravnatelj prof. Albin Sirk na klasičnem liceju; ravnateljica prof. Majda Sfiligoj na trgovsko tehničnem zavodu; ravnatelj prof. Ivan Černic na trgovskem zavodu in ravnateljica prof. Nada Pertot na učiteljski.

Veliki razstavi o Longobardih

V Vili Manin pri Passarianu in v Čedadu so pred dnevi predstavili časnikarjem razstavi o Langobardih. Veliko kulturno prireditev so uradno odprli v prisotnosti predsednika senata Spadolinija.

V Čedadu so se zbrale delegacije Italije, Jugoslavije, Avstrije, Madžarske in Češkoslovaške za razpravo o kulturnem sodelovanju. Zasedanje je vodil minister Tognoli. V imenu Furlanije - Julijske krajine je prisotne pozdravil predsednik deželnega odbora Biasutti, ki je med drugim predlagal, naj bi postal Čedad sedež mednarodnih gledaliških festivalov.

Vzporedno s tem so se pod predsedstvom podpredsednika deželnega odbora Francescutta in deželnega odbornika za kulturo Antoninija zbrali odgovorni za kulturo iz republik in dežel članic delovne skupnosti Alpe-Jadran. Ob robu

tega zasedanja je bilo tudi dvostransko srečanje med Antoninijem in novim slovenskim ministrom za kulturo dr. Andrejem Capudrom.

—o—

PRIPRAVE ZA BEVKOVO PROSLAVO

Sredi septembra bo v Zakojci osrednja spominska slovesnost ob 100-letnici rojstva Franceta Bevka. V ta namen obnavljajo pisateljevo domačijo, kjer bodo postavili dve stalni zbirki. V pritličju bo etnološka razstava, v prvem nadstropju Bevkove rojstne hiše pa bodo razstavljeni primerki pisateljevega ustvarjalnega dela. Poseben odbor, ki pripravlja osrednjo slovesnost, se je v teh dneh sestal, da bi izoblikoval spored proslave.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

23. mednarodno srečanje pisateljev na Bledu

Na Bledu so se med 15. in 19. majem na pobudo slovenskega PEN-centra zbrali pisatelji iz 22 držav. Tokrat so razpravljali o strahu danes, kar je tudi, kot se je izkazalo, ena poglavitnih tem v literaturi 20. stoletja.

Generalni sekretar mednarodnega PEN Alexandre Blokh je že prvi dan srečanja v svojem referatu »Moj strah danes« med drugim poudaril, da je strah tisto, »kar najbolj ogroža mir na svetu, mir med ljudmi in narodi«. Blokhova izvajanja so se lotevala teme strah predvsem z ozirom na politična in družbena dogajanja v zadnjih desetletjih. Tudi pri diskusiji, ki je sledila, so ostali pisatelji zavezani družbenopolitični problematiki, čeprav so jo osvetlili iz različnih zornih kotov. Slovenski pisatelj Boris Pahor iz Trsta je na primer spet govoril o svoji veliki temi, položaju malih narodov in jezikovnih manjšin sredi prevlade velikih narodov in njihovih držav. Njegov strah je tesno povezan s to izpostavljenostjo in zapostavljenostjo narodnih manjšin in manjših jezikovnih skupin v naročju velikih državnih in nacionalnih kompleksov. Tudi drugi slovenski udeleženec iz Trsta, pesnik in publicist

Marko Kravos, je refleksije o strahu povezal s svojim pesniškim poslanstvom, vendar je jasno poudaril, da »se ne žene zaradi lastnega uveljavljanja, ampak da bi se v mojem rodnem okolju ohranil jezik, v katerem nastaja moja poezija«.

Pri drugi okrogli mizi je dolgo časa preganjan češki pisatelj Jan Trefulka na duhovit način spregovoril o svojem strahu in pogumu sredi represij nekdanjega češkoslovaškega komunističnega režima, po drugi strani pa ni zamočal tesnobe, ki ga navdaja v sedanjem prehodnem obdobju, ko se je Jakešev režim sesul s hitrostjo, ki je ni nihče pričakoval, tako da si se čez noč znašel nepripravljen v »avtentični sedanjosti« z mnogimi protislovnimi vprašaji in pastmi.

Za slovensko kulturo je bila najbolj zanimiva tretja okrogla miza, ki jo je vodil znani slovenski pesnik Dane Zajc. V uvodnem referatu je spregovoril o svojem lastnem strahu skozi dolgo povojno obdobje, v katerem je zrasel v enega najbolj karakterističnih predstavnikov v slovenski književnosti 20. stoletja. Čeprav je na subtilen, samosvoji način na veliko govoril o strahu, ki so ga sejali politični preganjanci kritičnih posameznikov, ni pozabil na eksistencialne razsežnosti strahu pred smrtjo, boleznijo, nevarnostjo, neznanjem, ki sodijo k temeljnim razpoznavnim znakom življenja. Govoril je o »strahu, ki je del nas samih, del našega dejanja in nehanja«. Tudi debata, ki je tem Zajčevim izvajanjem sledila, je bila zelo plodna in konstruktivna. Na Dunaju živeči Lev Detela jo je usmeril v literarno smer, saj je govoril o strahu kot veliki temi 20. stoletja, ki na izrazit način odmeva iz številnih književnih dokumentov od Kafke, Celana, Camusa pa vse do sodobnih slovenskih in drugih pisateljev. Nastopili so albanški pisatelji s Kosova, bolgarska avtorica Vera Movtafčijeva pa je razmišljala o strahu kot o

človekovem »najbolj destruktivnem čustvu«. Tudi Bolgarka Vesela Malejeva je zadela v živo, ko je spregovorila o »skrivni listi« pomembnih bolgarskih razumnikov, ki so zaradi izredne represije na višku svojega delovanja končali v osamitvi in s samomorom. Somalijec Nurudin Farah, ki že sedemnajst let živi v izgnanstvu v Zahodnem Berlinu, se je spraševal, če bi bil kot pisatelj še tako drzen in pogumen, ko bi moral živeti v Somaliji. Omenil je primer svojega najboljšega prijatelja, ki je zaradi »civilne nepokorščine« za vedno izginil v somalijskih psihiatričnih bolnišnicah. Zagrebški pisatelj in profesor germanistike Ivo Runtić je nakazal široke razsežnosti strahu, kot jih zrcali tudi nemška ali avstrijska literatura. Zato je citiral večmiselno pesem pokojne Ingeborg Bachmann »Igra je končana« s tematiko strahu iz leta 1956. Oglasil se je slovenski avtor, urednik in prevajalec Janez Gradišnik, ki je opozoril tudi na pozitivne, osveščevalne kvalitete strahu. Ob koncu je v zapaženem koreferatu mladi Slovenec Matej Bogataj menil, da sedanje obdobje kompromisov ne odmeva na spodbuden način v literaturi. Izrazil je upanje, da bo spet prišel čas velike literature »strahu in poguma«.

Srečanje je uspešno vodil predsednik slovenskega PEN kluba Drago Jančar. Poleg številnih domačih slovenskih pisateljev so se ga udeležili slovenski gostje iz Avstrije, med drugim Milena Merlak, Maja Haderlap in Fabjan Hafner.

Iz Argentine sta prišla slovenska rojaka Andrej Rot in Pavel Fajdiga. Navzoči so bili avtorji iz Zvezne republike Nemčije ter predstavniki centra pisateljev v eksilu s sedežem prav tako v Zvezni republiki Nemčiji.

Udeležence sta v vili Bled sprejela predsednik republike Slovenije Milan Kučan in član predsedstva Ciril Zlobec, medtem ko je pisatelj 17. maja osebno pozdravil tudi kulturni minister v novi demokratični slovenski vladi dr. Andrej Capuder.

Srečanje se je zaključilo z mednarodnim literarnim večerom na blejskem gradu. Sledil je še izlet k Bohinjskemu jezeru, zainteresirani udeleženci pa so si lahko ogledali tudi Ljubljano.

Lev Detela

ŠKOFIJSKA RAZSTAVA: UNIČITI - VAROVATI - REŠITI UMETNOST NA KOROŠKEM OD 9. JUNIJA DO 30. SEPTEMBRA 1990

Ohranitev in varovanje umetnostnih spomenikov na Koroškem je vsebina letošnje razstave na gradu Strassburg. Pojem umetnostnega spomenika je široko pojmovan in se razteza od zunanje arhitekture (streha, fasada, okno, vrata) preko ureditve v notranjosti (freska, seko, štuk, tapeta) tja do skulpture, slikarstva in umetnostne obrti. Primeri ogroženosti so raznovrstni in jih označujemo z gesli: podnebje, okolje, tatvina, nerazumevanje. Stroki raziskovanje in obrt pa morata v tem oziru reševati najzahtevnejše naloge.

Od prostora do prostora imajo obiskovalci priložnost spoznavati raznovrstne stroke spomeniškega varstva z ustreznimi tehnikami ter primeri dobrega in slabega vzdrževanja oz. obnovitve. Vedno spet pa je dana priložnost, da strmino ob pogledu na velike umetnine: na oltarje, skulpture, slikarstvo in slikarije na steklo. Na ogled bodo tudi manjše dragocenosti — votivne podobe, svečniki, bandera itd. — stvari, ki skoraj tonejo v pozabo in so zaradi tega še posebno ogrožene.

Vse te velike in male umetnine so izraz verovanja in pobožnosti. Vsakemu območju dajejo poseben in nezamenljiv značaj in so vredne ohranitve. Cilj te razstave, h kateri prisrčno vabimo, je opozoriti na lepoto teh umetnin, a tudi na njihovo ogroženost, in na možnost njihove ohranitve in vzdrževanja.

KNJIGA DRAGA ŽERJALA

Narodna in študijska knjižnica v Trstu (Odsek za zgodovino) vabi na predstavitve knjige Draga Žerjala »Spomini in razlage o protifašističnem boju primorske mladine med vojnama«. Sodelovala bosta Jože Pirjevec in Branko Marušič. Predstavitve bo v prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trstu, ul. Sv. Frančiška 20, v četrtek, 7. junija, ob 18.30.

O zadnji številki Naših razgledov

Pred kratkim je v Ljubljani izšla 10. številka »Naših razgledov«, štirinajstrednjika za politična, gospodarska in kulturna vprašanja, ki izhaja v Ljubljani. Časopis vsebuje vrsto zanimivih člankov iz najrazličnejših področij. Med temi velja omeniti zapis Tineta Hribarja, filozofa, esejista in znanstvenega raziskovalca iz Ljubljane. Naši razgledi objavljajo tematski referat, ki ga je avtor prebral na ustanovnem zboru Slovenskega znanstvenega foruma.

Dr. Hribar trdi, da bodo Slovenci zares samostojni šele tedaj, ko bodo postali nacija v sodobnem pomenu besede. O slovenski državi bo mogoče govoriti le tedaj, ko bo ta sprejeta v Organizacijo Združenih narodov. Na svetu je okrog 3.000 narodov ali etnij, držav pa je le nekaj več kot 160, nadaljuje Hribar. Večina jih je vključenih v OZN, ki torej ni organizacija narodov, ampak je Organizacija združenih nacij, kar je razvidno iz njenega angleškega imena. V tretjem tisočletju bodo verjetno preživeli le tisti narodi, piše Hribar, ki jim bo uspelo uveljaviti se kot nacija, to pomeni narodi s svojo lastno državo. Absurdno je, dodaja avtor članka, da se je afriška Namibija lahko osamosvojila in takoj

nato postala članica OZN, evropska Slovenija pa še vedno čaka na to. Še bolj absurdno pa je, pravi Hribar, da tudi Slovenci pravzaprav še niso povsem odločeni, ali hočejo zares postati samostojni ali ne. Osamosvojene Slovenije ni in je ne bo, dokler se njeni prebivalci ne bodo duhovno osamosvojili. Pogoj za to duhovno prostost pa sta znanstvena avtonomija in iz nje izvirajoča znanstvena etika. Nadzor državnega aparata nad znanostjo je značilna za nedemokratske družbene ureditve, nadaljuje avtor. Kar zadeva Slovenijo, je dr. Hribar v svojem članku ostro ožigosal dejstvo, da je partija vsilila marksistično ideologijo kot državno religijo, obenem pa je prisilila inštitucije kot na primer Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, da so skušale povzdigniti to ideologijo celo v znanost. Tako je prišlo do popolnega zloma akademske etike, do ukinitve še obstoječih preostankov avtonomije znanosti. Kot znanstveniki in akademiki so začeli nastopati partijski ideologi, piše Hribar in zaključuje, da znanstvenik, ki ni neodvisen, ne zasluži tega naziva.

V zadnji številki »Naših razgledov« velja pre-
dalje na 7. strani

Občni zbor ŠZ Jadran

V ponedeljek, 4. t.m., je bil v Prosvetnem domu na Opčinah redni občni zbor športnega združenja Jadran. Predsedniško poročilo je imel Edi Kraus, ki je govoril o pretekli sezoni, še posebno pa o prihodnosti naše združene košarkarske ekipe. Kot znano, je bila pravkar končana sezona neuspešna, saj je prva ekipa po mnogih letih izpadla v tretjo italijansko ligo. Kljub temu pa trenutno stanje naše združene ekipe le ni tako zaskrbljujoče. V pretekli sezoni je namreč novi trener Vatovec vključil v prvo ekipo precej mlajših igralcev, kar se že vrsto let ni dogajalo. Poleg tega so bili postavljeni temelji za dobro delovanje mladinskega sektorja, ki je baza za dobro delovanje v prihodnjih letih. Po mnenju predsednika Krausa je Jadran torej že dosegel svojo najnižjo točko. Na teži bo seveda naletel tudi v prihodnji sezoni, nato pa naj bi se zopet začel vzpon. V drugem delu svojega poročila je povedal, da je bila končno podpisana pogodba med zamejskimi društvi in Jadranom (z enkrat te izjave ni podpisal košarkarski klub Bor), ki bo omogočila tesno sodelovanje pri sestavi združene ekipe. Dejal je, da hoče biti Jadran več kot ekipa: hoče biti povezava oz. najvišja možna stopnja naše zamejske košarke in želi nuditi našim igralcem določeno kontinuiteto ter jamstvo za nastopanje na najvišji možni ravni. Na ta način bi lahko omejili »razprodajanje« naših igralcev močnejšim italijanskim ekipam. Po novi pogodbi bodo v novem Jadranovem odboru vsi predsedniki zamejskih košarkarskih društev, na sejah odbora pa bodo lahko sodelovali tudi

V Cankarjevem domu v Ljubljani bo v soboto, 9. t.m., prvi kongres Socialistične stranke Slovenije, ki je nastala iz Socialistične zveze delovnega ljudstva. Uvodno poročilo bo prebral podpredsednik Viktor Zakelj.

odborniki omenjenih društev. Pogodba predvideva, da vsako društvo prepusti v Jadranove vrste enega ali dva igralca, Jadran pa ima pravico opcije za vse igralce. V prihodnjih dneh se bo Jadranovo vodstvo zopet sestalo z vodstvom košarkarskega kluba Bor, da bi po možnosti prišlo do sklenitve pogodbe tudi s tem društvom.

V imenu Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je na občnem zboru Jadrana pozdravil predsednik Združenja Odo Kalan, ki je med drugim izrazil obžalovanje, da nismo zmožni ustvariti profesionalne ekipe in tako nuditi našim najboljšim igralcem možnost za nastopanje v najvišjih ligah. Livij Valenčič pa je v imenu odbora za telesno kulturo pri SKGZ izrazil navdušenje nad vsemi Jadrinovimi pobudami za mlade ter željo, da se čimprej uredijo odnosi s SZ Bor.

(DAR)

O ZADNJI ŠTEVILKI NAŠIH RAZGLEDOV

■ nadaljevanje s 6. strani

brati tudi članek z naslovom »Slavčki na prestolu«. Avtor sestavka, pisatelj in poslanec v novem slovenskem parlamentu Jaša Zlobec piše, da je kar štirideset odstotkov novega predstava Republike Slovenije iz pisateljskih krogov, dva pa sta celo v vladi. V tem sicer ni nič čudnega, saj poznamo že iz preteklosti umetnike, ki so poleg tega tudi uspešni politiki ali profesionalci, na primer Ivan Tavčar, Župančič, Vranc, Vidmar ali Kocbek. Po drugi strani pa je tudi res, nadaljuje avtor, da so bili po vojni pisatelji kot sloj preganjani in zatirani. Jaša Zlobec v svojem članku očita slovenskemu pisateljskemu društvu in PEN centru pohlevnost še v poznih sedemdesetih letih, kar se je na primer izkazalo tudi pri Kocbekovi aferi.

HJ

—o—

Na zadnji seji slovenske vlade so govorili o tem, da Slovenija ne bi več plačevala v Sklad za nerazvite, ustavili pa naj bi tudi izplačila iz prometnega davka za jugoslovansko armado. O tem bo v kratkem razpravljala slovenski parlament.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

Angelić muj... Marjan Tomšič

I.

Gvido je bil že deset dni mrtev, pa tega nihče ni vedel. Ležal je na umazani raztrgani vojaški odeji in na obrazu in rokah se mu je nabirala zelenkasta plesen. Umiral je ob peti uri popoldne, ko je zahajajoče sonce zlatilo nasmeten pod, staro ognjišče, počrnelo napo in del sajastega zidu. Umrl je kar tako, mimogrede. V prsih je začutil slabost, zato je legel. Ko pa je položil osivelo glavo na blazino, mu je bilo dano vedeti, da se ne bo nikoli več dvignil. To spoznanje je sprejel tako mirno, kot da bi mu kdo povedal, da bo jutri slabo vreme.

»Meni je vseeno,« je odmisli. »Jaz sem ko kamen za olje, ki ga nobeden več ne rabi.«

Potem je čutil, kako se mu hlad plazi v prste rok, v stopala ... in kako počasi, a vztrajno tipa proti srcu. S težavo je pre-

maknil glavo proti oknu, skozi katerega je lila oktobrska luč. Čez slapove sončne bleščavice se je spuščala mrena, ki je svetlobi jemala moč in lepoto.

»Ben, to je konec,« si je rekel kmet, in ni bil žalosten.

Tedaj pa je močno zahropel, sunil glavo v levo in v grozi široko razprl oči: na steni, tik ob zidni polici, kjer so napol ležali, napol viseli krožniki, sklede, pokrovice, lonci, je ždel v ročno narejeni kletki droben gardelinček, ki ga je Gvido vzel iz gnezda to pomlad in ga udomačil. Pticek je čepel na prečni paličici in otožno čivkal. Ni pel, ampak je drobno jokalo, kot da bi ga kaj bolelo, kot da bi bil bolan.

»Jezus,« je zastokalo v umirajočem starcu, »kaj bo zdaj z njim? Poginil bo od lakote in žeje. Le zakaj ga nisem spustil?«

Skušal se je dvigniti, pa ni mogel premakniti ne rok ne nog. Le trebušne mišice so zadržtele in leva rama je trznila.

»Cinkić, umrl boš ...« je zajokalo v njem. »Umiral boš počasi, in jaz bom tega kriv!«

Še enkrat je poskusil, tokrat se ni premaknila niti ena mišica.

Sonce je padalo proti hribom na drugi strani doline, in kot se je spuščalo, tako je svetloba lezla po steni gor; zginila je s poda in ognjišča, tipala je v razpoke med kamni in ponikala v črnini stene.

»Mogoče pa bojo prišli? Ante, Marija, Tonić ... mogoče se bo prikazala Dalmatinka in ga rešila ...«

Tako se je tolažil v zadnji uri, pa je dobro vedel, da ne bo nikogar. Njegovi otroci: Marija, Ante, Tonić, Stevo in Gorazd, so odšli že davno, pred tridesetimi leti. Takrat se je izpraznila vas. Niso bili Italijani, a so vseeno šli. Pregovarjali so tudi njega, ki je bil takrat star šestdeset let. Posebno Marija ga je prepričevala:

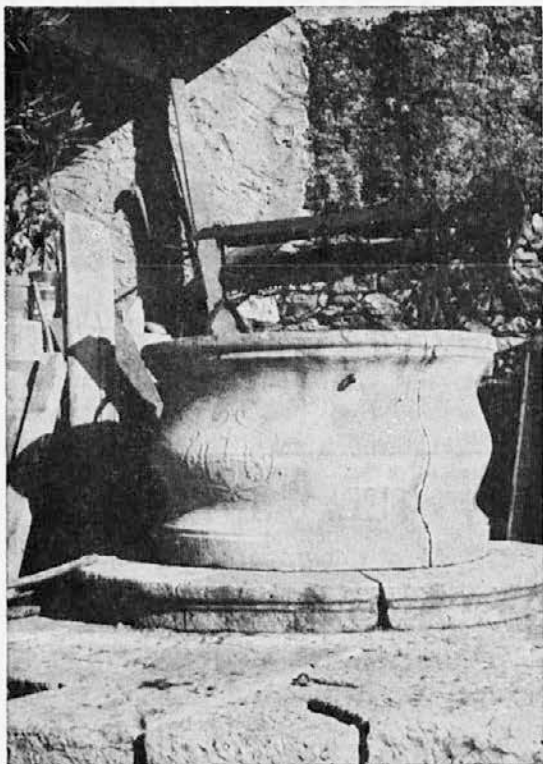
»Papá, hodte z nami! Vsi grejo. Šli so Bellinovi, Capriani, Casolini ... Je boljše, da gremo, zakaj ti komunisti bojo vse pobili. Papá, lepo vas prosim, hodte z nami!«

Na vse načine so ga pregovarjali a on ni hotel z njimi. Ko so nosili na kamione,

Novice

Novogoriški zgodovinar in politik dr. Branko Marušič je v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu v ponedeljek, 4. t.m., obrazložil vsebino predloga, ki je bil sprejet v novogoriški občinski skupščini, naj se ustanovi znanstvena komisija, ki naj prouči vprašanje deportacij iz Gorice in Trsta v maju leta 1945. Po njegovih izvajanjih se je razvila izredno živahna razprava. O tej pobudi bomo obširneje pisali prihodnjich.

V prisotnosti predsednika slovenske vlade Peterleta so v sredo, 6. t.m., položili pri Ankaranu temeljni kamen centra BIC-Capodistria (Business Innovation Center-Koper), ki ga financira italijanski zavod IRI in ga bodo upravljali pripadniki italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji. Še prej se je predsednik Peterle udeležil posveta v Trstu o razvoju sodelovanja med Zahodom in Vzhodom. Na jugoslovanskem konzulatu v Trstu se je srečal s predstavniki slovenske manjšine v Italiji.

Litva si ne obeta kakih pozitivnih premikov v zvezi z vrhunskim sestankom med Bushem in Gorbačovom. Spodbudno pa ocenjuje izvolitev Borisa Jelcina za predsednika ruske republike. Tako je ob koncu obiska na Češkoslovaškem izjavil litovski predsednik Landsbergis, ki se je že sestel z novoizvoljenim predsednikom največje sovjetske republike.

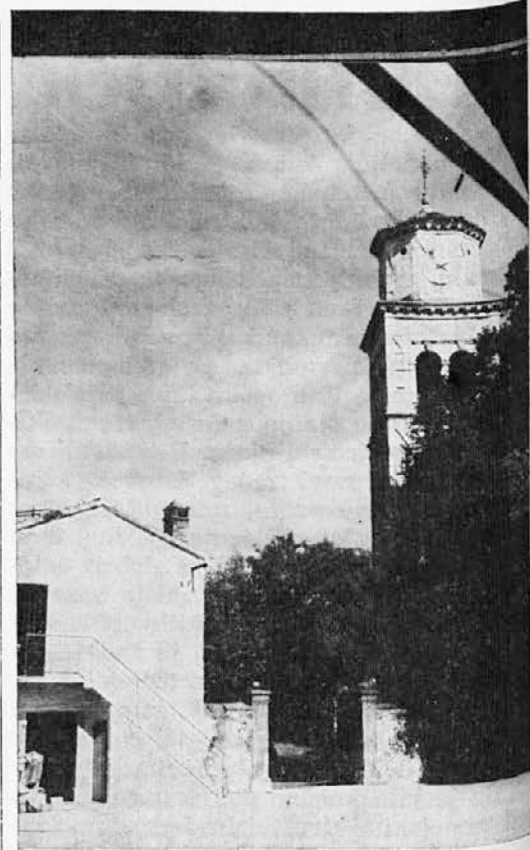
Na znanstvenem liceju v Trstu bo predsedoval maturitetni komisiji ravnatelj dr. Bogomil Rener iz Gorice; na klasičnem liceju v Trstu prof. Albin Sirk iz Gorice; na trgovskem tehničnem zavodu v Trstu ravnateljica, prof. Majda Sfiligoy iz Gorice; na učiteljski v Trstu ravnateljica prof. Nada Pertot iz Trsta in poklicnem zavodu J. Štefan ravnatelj prof. Maks Šah iz Trsta.

V italijanski javnosti je močno odjeknila vest o odstopu izrednega komisarja državnih železnic Schimbernija. Komisar-sko nalogo je opravljal poldrugo leto, njegov odstop pa povezujejo s težavami pri saniranju tega važnega državnega podjetja.

V torek, 5. t.m., je bil na prvem obisku v Sloveniji novoizvoljeni predsednik republike Hrvaške dr. Franjo Tudjman. V Kranju je odprl 18. sejem opreme in sredstev civilne zaščite. Na slovesnosti sta med drugimi bila predsednik republike Slovenije Kučan in slovenski obrambni minister Janša. Dr. Tudjman se je sestel s predstavniki Demosa pred izvolitvijo, in sicer na Otočcu. Tedaj je bil le predsednik HDZ (Hrvatske narodne zajednice), ki je prodorno zmagala na političnih volitvah.

Mnogo odobravanja žanje pobuda nabrežinske godbe, ki prireja večerne koncerte po posameznih vaseh devinsko-nabrežinske občine.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

je molčal, stiskal razpokane ustnice in jim celo pomagal pri natovarjanju, kolikor je pač mogel. Potem so si podali roke in otroci, ki so odhajali v Trst, ker so se zbalj vražje oblasti, so mu očitali in obljubljali:

»Ni prav, da nočete z nami. Ma kakor česte. Mi ne verjamemo, da bojo oni večno ostali na oblasti. Ko jih bo vrag vzel, bomo prišli nazaj.«

Mislili so, da se bo to zgodilo čez pet, največ čez deset let. A trajalo je desetletja ...

In zdaj je sonce zahajalo. Rumena svetloba je izgubljala moč in se prepuščala mrakobi. Ko je Gvido že tonil v onstranstvo, ki ga je doživljal kot padanje v težke sanje, že ni bilo na steni več sonca. Usahnilo je hitro; nekaj ga je popil zid, nekaj ga je pobegnilo nazaj v kovinsko modrino neba.

Gardelinček je utihnil, preden se je starci do kraja potopil v smrt. Onemel je v grozljivo tišino in v naraščajočo temo.

Kmalu se ni videlo skoraj ničesar več. V mrakobo se je raztapljal ohlajajoči se Gvido, v temo je izginjalo prastaro ognjišče, v noč so se razblinjali stara postelja, počrnela kredenca, izrezbarjena ploškev mize, doma narejeni stoli, črviv pod, škančija, steklenice in razne posode, suhe veje in vejice ... pa stene in strop, s katerega je visela gola, mrtva žarnica. Nazadnje je izginila tudi tista stena, ki je stala nasproti oknu. Požrla jo je tema, pač tako kot vse drugo.

Dalmatinka, ki jo je šel Guštin kmalu po vojni iskat v zapuščene vasi nad Splitom, ni šla pogledat, kako je z Gvidotom. Opazila je, da ga ni na spregled, pa je to sploh ni brigalo. Že deset let sta bila skregana in Dalmatinka je ničlikokrat rekla:

»Da bi vre krepál!« Rekla je kar tako, kot je tudi Gvido kar tako metal predse in v svojo zanemarjeno brado: »Da bi jo vre vrag vzel!« Skregala sta se zaradi malenkosti, zaradi nekakšnih štrac, ki jih je Dalmatinka položila na posejane gredice, da ji vrabci ne bi poključali semena zgodnje solate. Gvido pa je v tistih cunjah prepoznal svoje raševinaste vreče, ki so izginile lani neznano kam. In je šel na Dalmatinkin vrt, lepo jih je pobral in nesel domov. Komaj pa je zaprl vrata, že je bila za njim Dalmatinka, in takrat sta se skregala do smrti. Zato in zaradi mnogih preprirov, ki so potem še sledili, ji je bilo zdaj vseeno, kako je z njim. Zato tudi ni šla pogledat na njegovo korto in je bila celo zadovoljna, ker ga ni bilo iz hiše. Tako je imela vsaj mir pred »hudobo grdo«, kakor mu je večkrat metala pred noge.

(Dalje)